

Σας καλωσορίζουμε στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής (ΕΕΒ). Η ηλεκτρονική αυτή έκδοση έχει ως σκοπό να παρουσιάζει ζητήματα βιοηθικής ή επιστημονικά νέα που απασχολούν τη διεθνή επικαιρότητα και δεν προβάλλονται σε ελληνικά μέσα ενημέρωσης. Επίσης, περιλαμβάνει νέα για τη δραστηριότητα της Επιτροπής, ενημέρωση για συνέδρια σχετικά με τη βιοηθική και παρουσιάσεις βιβλίων. Περισσότερες πληροφορίες για την Επιτροπή στην ιστοσελίδα: www.bioethics.gr.

Περιεχόμενα

- [Νέα της Επιτροπής](#)
- [Νέα](#)
- [Βιβλιοπαρουσιάσεις](#)
- [Άρθρα online](#)
- [Συνέδρια/Σεμινάρια](#)
- [Πρακτική άσκηση στην Επιτροπή](#)
- [Ενημέρωση σχολείων](#)
- [Περιοδικό Βιοηθικά](#)

ΝΕΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στις 19 Απριλίου η ΕΕΒ και η Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής εξέδωσαν κοινό δελτίο τύπου σχετικά με τη γέννηση παιδιού με μεταφορά μητρικής ατράκτου (παιδί «τριών γονέων»), εκφράζοντας σοβαρές επιφυλάξεις για τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάστηκε το γεγονός από την αρμόδια επιστημονική ομάδα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το σχετικό Δελτίο Τύπου είναι διαθέσιμο [εδώ](#).

Στις 4-5 Απριλίου, η ΕΕΒ συμμετείχε στο 24^ο Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Εθνικών Επιτροπών Ηθικής/Βιοηθικής (24th National Ethics Councils (NEC) Forum) στη Ιάσιο της Ρουμανίας. Την Επιτροπή εκπροσώπησε η Πρόεδρος κα Ε. Ρεθυμιωτάκη, η οποία προήδρευσε στη συνεδρία «From theory to practice in research ethics and integrity», και η κα. Β. Μολλάκη, Επιστημονική Συνεργάτις.

ΝΕΑ

Κόσμος: Η απάντηση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στην τροποποίηση γονιδιώματος

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ, WHO) θα συγκροτήσει Επιτροπή από 18 ειδικούς, με σκοπό να διαμορφωθούν διεθνή πρότυπα για την επίβλεψη της τροποποίησης του ανθρώπινου γονιδιώματος. [Περισσότερα](#)

Κίνα: Εμπόριο οργάνων κρατούμενων φυλακών: οι επιστήμονες ζητούν την απόσυρση 400 μελετών

Μια ομάδα ερευνητών από την Αυστραλία, ζήτησε την απόσυρση περισσότερων από 400 επιστημονικών άρθρων, βασιζόμενοι στη δημοσίευση του περιοδικού BMJ Open, που αποκαλύπτει τη συλλογή αμέτρητων ανθρώπινων οργάνων με τρόπο ανήθικο, από Κινέζους κρατούμενους φυλακών, τις τελευταίες δεκαετίες. [Περισσότερα](#)

Κίνα: Η Εφαρμογή της μεθόδου CRISPR σε μωρά, ίσως χρηματοδοτήθηκε από την Κυβέρνηση

Λίγο πριν ξεσπάσουν τα νέα για τη δοκιμή πάνω στη γενετική τροποποίηση ανθρώπινων εμβρύων κάνοντας χρήση της μεθόδου CRISPR, ο επικεφαλής της μεθόδου, He Jiankui, βασιζόμενος σε κάποια έγγραφα, υποστηρίζει πως το πείραμα του χρηματοδοτήθηκε από την

κυβέρνηση της Κίνας. [Περισσότερα](#)

Ην. Βασίλειο: Προτεινόμενη νομοθεσία για τη δωρεά οργάνων

Ακολουθώντας τα βήματα της Ουαλίας, η Σκωτία και το Ηνωμένο Βασίλειο τροποποίησαν την νομοθεσία για την δωρεά οργάνων, εισάγοντας την εικαζόμενη συναίνεση. Η Βουλή των Λόρδων ενέκρινε τον νόμο στις 31 Ιανουαρίου ενώ στην Σκωτία, το σχέδιο νόμου θα συζητηθεί τις επρχόμενες εβδομάδες. [Περισσότερα](#)

Βέλγιο, Ελβετία, Ολλανδία: Αναθεώρηση της νομοθεσίας περί ευθανασίας σε κάποιες χώρες της ΕΕ

Αν και το ζήτημα της ευθανασίας θίγεται τακτικά από τους Γάλλους νομοθέτες, μια πρώτη αξιολόγηση της νομιμοποίησης της ευθανασίας και της υποβοηθούμενης αυτοκτονίας στο Βέλγιο, την Ολλανδία και την Ελβετία, δημοσιεύτηκε στο «La Revue du Praticien», τον Ιανουάριο του 2019. [Περισσότερα](#)

ΗΠΑ: Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο UC Berkeley για την τεχνολογία CRISPR

Το Berkeley Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, και οι συνεργάτες θα λάβουν δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας για την ανάπτυξη της τεχνολογία τροποποίησης γονιδιώματος CRISPR. Τον Φεβρουάριο, το Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων των Η.Π.Α προέβη σε μια ειδοποίηση έγκρισης για το εν λόγω δίπλωμα ... [Περισσότερα](#)

Ευρώπη: Ο ρόλος των Big Data στην υγεία

Στις 15/2/2019 Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) παρουσίασε στοιχεία για την πιθανή χρήση μεγάλων δεδομένων (Big Data). Ο οργανισμός ακόμα διερευνά με ποιον τρόπο πρέπει να προχωρήσει στην χρήση τέτοιων πληροφοριών και πως θα ξεκινήσει μια τέτοια διαδικασία, ερωτήματα που θα απασχολούν τον οργανισμό τον επόμενο χρόνο. [Περισσότερα](#)

Κόσμος: Ανησυχία για τις συσκευές διέγερσης εγκεφάλου που διατίθενται άμεσα στους καταναλωτές

Η βιοεπιστήμη του «κάντο μόνος σου» έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον πολλών, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, λόγω των επιτευγμάτων που παρουσιάζει. Μία από τις τελευταίες ανακαλύψεις, αφορά συσκευές εγκεφαλικής διέγερσης, που παρέχονται απευθείας στον καταναλωτή. [Περισσότερα](#)

Ην. Βασίλειο: Ασθενής «ελεύθερος» από τον ιό HIV, έπειτα από θεραπεία με βλαστοκύτταρα

Στο Λονδίνο χορηγήθηκε μια θεραπεία με βλαστοκύτταρα σε ένα ασθενή που έπασχε από καρκίνο. Τώρα παρουσιάζει δείγματα ύφεσης του ιού HIV για 18 μήνες, καθώς επίσης δεν λαμβάνει κάποια ιατρική αγωγή για τον ιό. Οι ερευνητές ισχυρίζονται πως είναι πολύ νωρίς για να πουν πως ο ασθενής θεραπεύτηκε από τον HIV. [Περισσότερα](#)

ΗΠΑ: Χρήση DNA προφίλ από ιδιωτικές εταιρίες γονιδιακής ταυτοποίησης για την εύρεση εγκληματιών

Τα προηγούμενα χρόνια οι εταιρίες ελέγχου γονιδιακής ταυτοποίησης (DNA testing companies) χρησιμοποιούνταν για ιατρικούς ελέγχους ή για τη διερεύνηση του γενεαλογικού δέντρου του πελάτη και την εύρεση συγγενών. Προσφάτως, μία επιπρόσθετη χρήση τους φάνηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας και σύλληψης ενός κατά συρροή βιαστή και

δολοφόνου των ΗΠΑ, του Golden State Killer. [Περισσότερα](#)

Robot-ethics: The ethical and social implications of robotics. P. Lin, K. Abney, G. A. Bekey. The MIT Press, 2011. p. 386

ROBOT ETHICS

THE ETHICAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF ROBOTICS

EDITED BY
Patrick Lin, Keith Abney,
and George A. Bekey

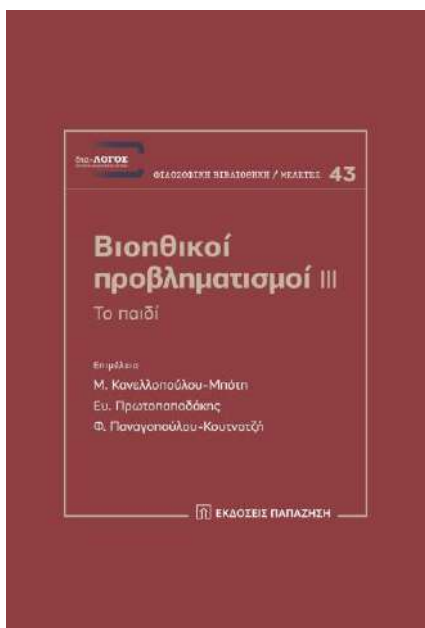

The book is a full-immersion in robotics from an ethical and legal perspective. Not science-fiction at all, it deals with the state of the art of the robotic matters, analyzing the impact that the utilization of each kind of robot might have on our society, and all the related ethical issues. Starting from an effort to define what a robot is (“A machine, standing in the world, who senses, thinks and acts”), the work goes deep to the crux of the matter: robots are being hugely distributed, and they are progressively becoming autonomous and emancipated from the men, consequently being able (already, or at most in the near future) to make self-made decisions, choosing among different alternatives just by themselves. This leads to the urgent need for them to act according to an ethics. But which ethics, the authors ask? The ethics of the designers, the one of the Companies, the one of this or that religion? An ethics of robots themselves? Who can decide the moral parameters to use, setting the limits according to these, and can a certain ethics be better than another? Moreover, what is ethics, at the end? Is it a universal value, is it a natural or a positive one, is it immutable or susceptible of change over time? Are robots evolving from full-controlled machines to social agents, and then

to full moral agents finally? Are the artificial intelligences becoming artificial “persons”? Do we have to recognize them a moral status, and a legal one? Can we provide for robots rights, moral and legal duties, and can we judge them for their actions, holding them personally responsible? Can we punish them if they act wrongly? And if yes, how, just switching them off, destroying them, or perhaps fixing them to don’t fail anymore? Otherwise, who must be held responsible for their actions? The authors pone these and many other crucial questions, usually leaving them open (too much open, sometimes; the reader might have the feeling that the most of them are quite unsolvable, by their nature), always underlining the importance to reflect about the matter, though; and warning at the same time against the consequences of a mass diffusion of robots, facing from the front and without preconceptions the benefits and the potential risks related to their utilization as workers, as companions, as caregivers, as killer soldiers, even as lovers or sex partners. What emerges by this reading is at least one point: whether it provides or not a moral and a legal standing for robots, humanity needs to be ethical in robots applications, for the safety of the humankind itself. Philosophers, engineers, ethicists, lawyers and the public opinion in general are strongly supposed to pay the due attention to such a hot topic, before it’s too late; taking all the time needed for the debate, and trying to not be overwhelmed by the fast, seductive and unethical scientific development, too often greatly influenced by commercial trends.

Alessandro Vitale - Stagiaire EEB

Βιοηθικοί Προβληματισμοί III: Το Παιδί. Συλλογικός τόμος. Εκδόσεις Παπαζήση 2018. σελ. 458

Το εν λόγω έργο αποτελεί τον τρίτο στη σειρά συλλογικό τόμο που αφιερώνεται στην παρουσίαση και εξέταση σύγχρονων προβληματισμών στο πεδίο της βιοηθικής. Ο τρίτος τόμος της σειράς “Βιοηθικοί προβληματισμοί” επικεντρώνεται σε επίκαιρα ζητήματα που αφορούν τα παιδιά και τους εφήβους. Αποτελείται από τις εισηγήσεις 23 ειδικών στη βιοηθική, προερχόμενων από ετερογενή επιστημονικά υπόβαθρα. Αναλύονται ζητήματα που συνδέονται με το συμφέρον και τα δικαιώματα του τέκνου καθώς και τα προγεννητικά δικαιώματα του εμβρύου, μέσα από διαφορετικές αναγνώσεις που εξετάζουν τις ηθικές, θεολογικές και νομικές πτυχές του θέματος, καθώς και ειδικότερα ζητήματα που ανακύπτουν με τις σύγχρονες εξελίξεις στη γενετική. Ένα εκ των κεφαλαίων αφιερώνεται στην εξέταση του ζητήματος της τεκνοποίησης και της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια. Θίγεται το ζήτημα του τερματισμού της ζωής ανηλίκων και νεογνών και η ιδιαίτερη περίπτωση της άμβλωσης, με αναφορά στα νομοθετικά προβλήματα, αλλά και σε θεολογικού χαρακτήρα προβληματισμούς. Μελετάται επιπλέον η ηθική των παιδικών μεταμοσχεύσεων. Το τελευταίο κεφάλαιο αφιερώνεται στην μελέτη της ιατρικής δεοντολογίας και της ερευνητικής ηθικής όσον αφορά τα παιδιά. Θίγονται ζητήματα που αφορούν στη συναίνεση και το δικαίωμα αυτονομίας του ανηλίκου, αναλύεται το ακανθώδες θέμα του εμβολιασμού, η αντιμετώπιση των παιδιών με σπάνιες αναπηρίες και παθήσεις και

προβληματισμοί σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων στην ιατρική έρευνα. Πρόκειται για ένα έργο κατατοπιστικό και διεξοδικό, που εξετάζει εκτενώς και εις βάθος, μέσα από μια διεπιστημονική οπτική, όλα τα σημαντικά ηθικά διλήμματα που προκύπτουν σχετικά με τα παιδιά στο πεδίο της βιοηθικής. Υπογραμμίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τα συμφέροντα που οφείλουν να αναγνωριστούν στα έμβρυα, τα νεογνά και τους ανηλίκους, χωρίς να παραβλέπει την ανάγκη προστασίας τους από τους κινδύνους που απειλούν τη ζωή και την αξιοπρέπεια τους.

Τρισεύγενη Παπακωνσταντίνου - Stagiaire EEB

ΑΡΘΡΑ ONLINE

Υποχρεωτικός παιδικός εμβολιασμός

MacDonald NE, Harmon S, Dube E, Steenbeek A, Crowcroft N, Opel DJ, Faour D, Leask J, Butler R. Mandatory infant & childhood immunization: Rationales, issues and knowledge gaps. [Vaccine](#). 2018 Sep 18;36(39):5811-5818.

Τεχνητή νοημοσύνη και πολιτική υγείας

Crigger E, Khoury C. Making Policy on Augmented Intelligence in Health Care. [AMA J Ethics](#). 2019 Feb 1;21(2):E188-191.

Γενετική τροποποίηση φυτών

Wolt JD, Wolf C. Policy and Governance Perspectives for Regulation of Genome Edited Crops in the United States. [Front Plant Sci](#). 2018 Nov 8;9:1606.

Δωρεά οργάνων

Ladin K. Organ Donation as a Collective Action Problem: Ethical Considerations and Implications for Practice. [AMA J Ethics](#). 2016 Feb 1;18(2):156-62.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

6-7 Ιουνίου 2019

Καρλσρούη, Γερμανία
Freedom and Autonomy
Διοργάνωση: Dep. of Philosophy,
Birkbeck College, University of London
[Πληροφορίες](#)

3-5 Σεπτεμβρίου 2019

Γιοχάνεσμπουργκ, Νότια Αφρική
CFP: 4IR: Philosophical, Ethical, Legal
Dimensions
Διοργάνωση: University of the
Witwatersrand
[Πληροφορίες](#)

24-27 Οκτωβρίου 2019

Πενσυλβάνια, ΗΠΑ
American Society for Bioethics &
Humanities 21st Annual Meeting
Διοργάνωση: ASBH
[Πληροφορίες](#)

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Επιτροπή δίνει τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης για θέματα του αντικειμένου της σε φοιτητές που έχουν ειδικό ενδιαφέρον για τη βιοηθική, από σχολές και τμήματα τόσο των θετικών, όσο και των θεωρητικών επιστημών. Η άσκηση μπορεί να διαρκέσει έως τρεις μήνες και είναι μη αμειβόμενη. [Περισσότερα](#)

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει από τον Νοέμβριο του 2011 μία σειρά ενημερωτικών εκδηλώσεων που απευθύνονται σε μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων για θέματα βιοηθικής. Θα ανταποκριθούμε με χαρά σε κάθε εκδήλωση ενδιαφέροντος. [Περισσότερα](#)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΒΙΟΗΘΙΚΑ

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής εκδίδει το περιοδικό ΒΙΟΗΘΙΚΑ, σε ηλεκτρονική μορφή, το οποίο αποτελεί το πρώτο στην ελληνική επιστημονική κοινότητα. Με την ελπίδα να ανταποκριθούμε στις προσδοκίες αυτού του φιλόδοξου εγχειρήματος, καλούμε όχι μόνο καθιερωμένους, αλλά κυρίως νέους επιστήμονες να στείλουν τις συμβολές τους. [Περισσότερα](#)

Για εγγραφή ή διαγραφή από το Newsletter ΒΙΟ-ΗΘΙΚΑ, καθώς και για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα επικοινωνήστε με την Επιτροπή μέσω της ειδικής [φόρμας επικοινωνίας](#).

Επιμέλεια ηλεκτρονικής έκδοσης: [Βασιλική Μολλάκη](#).